

GHID ANTICORUPȚIE PENTRU CETĂȚENI

Scopul acestui ghid este să popularizeze și să încurajeze folosirea activă de către dumneavoastră, cetățenii, a instrumentelor și a mijloacelor legitime de contracarare a corupției la nivel instituțional.

Există legislație, există instrumente și există mijloace care vă stau la dispoziție pentru a lupta împotriva corupției. Acest ghid vi le face cunoscute.

Corupția costă. Costul corupției îl plătește fiecare dintre noi.

- ▶ Din ultimul sondaj asupra corupției în România realizat de Banca Mondială a rezultat că 11% din veniturile familiilor cu un nivel de trai scăzut și 5% din veniturile familiilor cu un nivel mediu de trai sunt costuri directe pentru corupție. Aceste costuri se concretizează în “atenții”, “șpăgi”, “cadouri”. Practic, dintr-un venit de 3 000 lei pe lună dumneavoastră plătiți pentru corupție 330 lei.
- ▶ Din taxele și impozitele ce vă sunt reținute din salarii și alte venituri, dumneavoastră ca cetățeni, finanțați cea mai mare parte a serviciilor publice (Ex: servicii medicale, administrative etc). Din cauza corupției sunteți deseori obligați să plătiți din nou un serviciu deja achitat. Conform aceluiași sondaj al Băncii Mondiale, un procent de 38,5% din populația cu venituri mici și medii, deși plătește asigurări sociale, nu solicită asistență medicală atunci când are nevoie pentru că este în imposibilitatea de a achita plățile „neoficiale” adiacente.
- ▶ La un nivel superior corupția determină o alocare a resurselor după interese private în defavoarea interesului dumneavoastră general, ceea ce are drept consecință servicii publice de proastă calitate și ineficiente care ne afectează pe toți printr-o investiție mai mare de timp și bani.
- ▶ Corupția are efecte de tip domino, deoarece se multiplică pe măsură ce se desfășoară, generând un efect de cerc vicios, în sensul că mai multă corupție antrenează și mai multă corupție, astfel încât orice încercare de a antrena o mișcare în sens contrar devine extrem de anevoioasă. Din acest motiv, este nevoie de eforturi majore din partea întregii societăți, și mai ales necesită acțiuni preventive, mai degrabă decât curative.
- ▶ O reacție eficientă împotriva corupției presupune atât o implicare în activitatea de educație și prevenire, cât mai ales implicarea în combaterea și sancționarea ei.

Ce este corupția?

Definiție:

Corupția, în sens larg, reprezintă folosirea abuzivă a puterii încredințate, fie în sectorul public fie în cel privat, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup.

Orice act al unei instituții sau autorități care are drept consecință provocarea unei daune interesului public, în scopul de a promova un interes/profit personal sau de grup poate fi calificat drept "corupt".

Nu este însă obligatoriu să existe un prejudiciu (concret sau material) al interesului public pentru a putea identifica o faptă de corupție.

Rezumând putem spune că ne aflăm în fața unui fapt de corupție atâta timp cât un funcționar sau oficial (ales sau numit), profitând de poziția sa, obține alte beneficii personale în afara celor la care este îndreptățit prin lege(salariu).

Această definiție largă a corupției este reflectată în legislația românească în sens restrâns, prin definirea anumitor infracțiuni distincte care se încadrează în termenul generic de corupție, precum: darea și luarea de mită, traficul de influență, primirea de foloase necuvenite etc.

Exemple:

- ▶ Să presupunem că o primărie organizează conform procedurilor de achiziții publice o licitație de lucrări pentru asfaltarea unei străzi. Compania X participantă la licitație oferă o sumă de bani, unuia/unora dintre membrii comisiei de evaluare, sumă care este acceptată. Dacă după deschiderea ofertelor:

- oferta companiei X este inferioară ca și raport calitate/preț altei oferte și totuși primește lucrarea suntem în prezența unui fapt de corupție

- oferta companiei X este cea mai bună sub aspect calitate/preț și primește lucrarea suntem tot în prezența unui fapt de corupție

sau

- ▶ Vi se solicită o sumă de bani de către un funcționar pentru eliberarea unei adverințe/certificat pe care era obligat de atribuțiile funcției sale să v-o elibereze. Și aceasta este o faptă de corupție.

Ce nu este corupția

Deși există anumite fapte care vă pot produce uneori prejudicii importante făcute de funcționari sau oficiali ai diverselor instituții publice în cadrul sau prin depășirea atribuțiilor lor de serviciu, ele nu pot și nu trebuie catalogate drept “corupție”, dacă intenția funcționarului nu a fost de a obține un avantaj sau profit pentru el sau pentru altul.

Exemple de astfel de fapte prin care se încalcă legile ori drepturile dumneavoastră sunt: abuzul administrativ, eroarea, depășirea competenței, neglijența.

Exemple:

- ▶ Refuzul unui funcționar de a vă elibera o autorizație de construcție în situația în care ați îndeplinit cerințele legale și ați depus documentația completă este un abuz și nu o faptă de corupție.
- ▶ Reținerea unei persoane de către poliție peste termenul de 24 ore sau menținerea în stare de arest după expirarea mandatului au natura de abuzuri și nu de fapte de corupție.
- ▶ Dacă pe extrasul de carte funciară obținut de la judecătoria în vederea vânzării unui teren sau clădiri apar alte dimensiuni decât cele reale ale suprafeței sau apar alte vecinătăți suntem în prezența unei erori și nu a unui fapt de corupție.
- ▶ Dacă un funcționar al Registrului Comerțului ale cărei atribuții sunt de a primi și înregistra în Registru anumite mențiuni ale unui agent economic, califică natura juridică a respectivelor mențiuni și decide asupra înregistrării suntem în situația unei depășiri de competență și nu a unui fapt de corupție.
- ▶ Dacă funcționara de la registratura unei instituții vă primește petiția sau cererea dar uită să vă dea număr de înregistrare suntem în situația unei neglijențe și nu a unui fapt de corupție.

Pentru repararea prejudiciilor cauzate de astfel de fapte calea care trebuie urmată este fie cea a reclamației/contestației administrative, iar în caz de nesoluționare favorabilă calea instanței de judecată în cadrul unui proces în contencios administrativ fie direct calea instanței civile.

Tipuri de fapte definite ca infracțiuni de corupție

Luarea/darea de mită (Codul Penal, art. 254 și 255):

- ▶ Luarea de mită (art.254 Cod Penal) este fapta funcționarului care pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri. Se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi. Bani, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul luării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.
- ▶ Darea de mită (art.255 Cod Penal) este aceeași faptă privită în oglindă și este reprezentată de promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase unui funcționar de către o persoană pentru satisfacerea nelegală a unui interes. Se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani. Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță autorității fapta mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea infracțiune.

Aceasta sunt unele dintre cele mai “populare” forme de corupție existente în societate. În cadrul acestor infracțiuni sunt oferite și primiți bani, obiecte sau alte “stimulente” pentru realizarea, urgentarea sau simplificarea unor acte, proceduri, etc

Tipuri de fapte definite ca infracțiuni de corupție

Primirea de foloase necuvenite (Codul Penal, art. 256):

- ▶ Primirea de foloase necuvenite este definită drept primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori alte foloase, după ce a îndeplinit un act, în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia. Se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.
- ▶ Aceasta este infracțiunea prin care se sancționează așa numitele “atenții”: cadouri, sacoșe cu diverse produse, plicuri cu bani strecurate printre foi etc.
- ▶ Dacă un funcționar constată îndeplinirea condițiilor legale și acordă corect un aviz de mediu pentru o construcție acceptând apoi o sumă de bani sau un cadou drept “mulțumire”, el se face vinovat de corupție prin primirea de foloase necuvenite.

Tipuri de fapte definite ca infracțiuni de corupție

Traficul de influență - (Codul Penal, art. 257 și Legea 161/2003, art. 6¹):

- Aceasta este infracțiunea prin care se pretind bani sau alte foloase de la o persoană fizică sau juridică de către o altă persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.
- Infracțiunea de trafic de influență există chiar dacă persoana în cauză nu are în realitate influența pe care o pretinde. Infracțiunea se socotește săvârșită în momentul în care persoana care pretinde că are sau chiar are influență primește sau pretinde bani, influență sau alte foloase, sau acceptă promisiuni, daruri în scopul declarat de a determina un anumit comportament profesional din partea funcționarului.
- Se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani.

Infrațiuni asimilate celor de corupție

Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, a introdus sancționarea unor fapte din sfera economică, fapte anterior neincriminate și care se constituiau în porțițe de generare a corupției. Sunt astfel sancționate:

- ▶ stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate a bunurilor aparținând statului în cadrul procedurilor de privatizare;
- ▶ acordarea de credite sau de subvenții cu încălcarea legii;
- ▶ utilizarea creditelor sau a subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate;
- ▶ influențarea operațiunilor economice ale unui agent economic de către cel ce are sarcina de a-l supraveghea, de a-l controla sau de a-l lichida;
- ▶ efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;
- ▶ folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

Art. 33 din Legea 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate precizează un principiu important conform căruia nu pot fi clasificate ca secrete de serviciu acele informații destinate să:

- ▶ asigure informarea cetățenilor asupra unor probleme de interes public sau personal, pentru favorizarea și acoperirea: eludării legii, obstrucționarea justiției

Practic, dacă veți hotărî să sesizați săvârșirea unei fapte de corupție și veți dori să adunați probe, informațiile în legătură cu acea faptă nu vor putea fi ascunse sub umbrela de "documente secrete", pentru că în această situație, chiar și documentele clasificate devin de interes public.

Legislația relevantă în ceea ce privește faptele de corupție

- ▶ [Legea 140/1996](#) Codul Penal al României, cu completările ulterioare, Art. 254 – 258
- ▶ [Legea 78/2000](#) pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție
- ▶ [Legea 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției
- ▶ [Legea 503/2002](#) pentru aprobarea [O.U.G. 43/2002](#), privind Parchetul National Anticorupție
- ▶ [Legea 544/2001](#) privind liberul acces la informația de interes public
- ▶ [Legea 682/2002](#) privind protecția martorului, republicata

Alte categorii de situații care pot genera de corupție

Conflictul de interese:

- ▶ Rolul reglementării conflictului de interese este de a preveni situațiile în care funcționari publici sau demnitari ar fi înclinați în mod natural să slujească în primul rând sau predominant interesul personal, datorită existenței unei împrejurări care le-ar aduce acestora, rudelor, prietenilor sau asociaților lor un anumit avantaj. Aceste situații includ și împrejurările în care existența unor obligații ale funcționarilor sau demnitarilor față de orice terț ar putea afecta imparțialitatea deciziilor sale. Așadar, importanța lor este data de faptul că simpla lor existență prezintă un potențial pericol de corupție.
- ▶ Conform art. 70 din Legea 161/2003, "prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative."
- ▶ În cadrul legii sunt definite situațiile în care membrii guvernului, aleșii locali sau funcționarii publici se află în conflict de interese.
- ▶ Sunt introduse anumite interdicții și incompatibilități instituite pentru a se evita sau a se reduce riscul de conflict de interes între atribuțiile unei persoane. Desigur, incompatibilitățile și interdicțiile nu pot acoperi toate situațiile posibile.

**Material informativ in conformitate cu
"Planul de integritate al orasului Cernavoda pentru perioada 2016-2020"**

*lordache Marian- coordonator al implementarii planului de integritate al S.N.A 2016-2020 la nivelul U.A.T. Cernavoda
Dumitru Aura- responsabil cu implementarea S.N.A. 2016-2020 la nivelul U.A.T. Cernavoda*